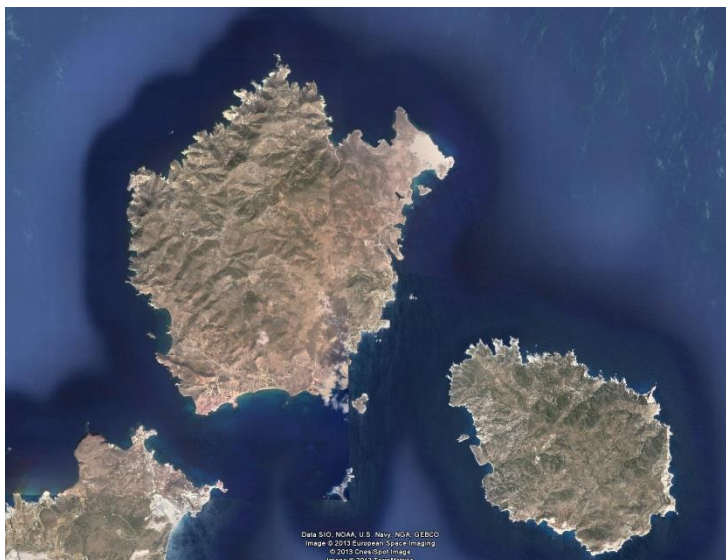

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014 - 2020

ΚΙΜΩΛΟΣ

A. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

A.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η **Κίμωλος** βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο των Κυκλάδων, ενός μεγάλου νησιωτικού συμπλέγματος του Αιγαίου πελάγους.

Διοικητικά, ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Μήλου (με έδρα την Μήλο) και αποτελεί τον ενιαίο Δήμο Κιμώλου.

Στον Δήμο Κιμώλου υπάγονται τα **τρία ακατοίκητα νησιά**, η **Πολύαιγος** (= νησί των πολλών αιγών, ένα από τα μεγαλύτερα της Μεσογείου με το μεγαλύτερο τμήμα του να ανήκει σε ιδιώτες), ο **Άγιος Ευστάθιος** και ο **Άγιος Γεώργιος** (ανήκει σε Κιμώλιο πλοιοκτήτη), ενώ υπάγονται διοικητικά και οι **νησίδες Πίτα, Κασσέλες** (όπου υπάρχουν σπάνια είδη φυτών), **Πρασονήσι, Αγ. Ανδρέας, Πυργονήσι, Ρεματόνησα, Γούπα, Κληματόνησα, Θερμοπέτρα, Μανωλονήσι κ.α.**

Εμφανίζεται ανάμεσα στα νησιά Σίφνο και Μήλο. Η έκτασή της εκτιμάται στα 37,43 τετραγωνικά χιλιόμετρα και το μήκος των ακτών της είναι περίπου 45 χιλιόμετρα. Η απόσταση της Κιμώλου από το λιμάνι του Πειραιά είναι 88 ναυτικά μίλια με το οποίο συνδέεται, μέσω συμβατικών πλοίων. Η απόσταση καλύπτεται, σε περίπου 7,5 ώρες, ανάλογα με το δρομολόγιο αφού, το πλοίο πριν φτάσει στην Κίμωλο ελλιμενίζεται πρώτα σε Κύθνο, Σέριφο, Σίφνο και μερικές φορές Μήλο.

Βρίσκεται κοντά στη Μήλο από την οποία και χωρίζεται δια του στενού Αμώνι (πλάτους 0,5 μιλίου), 1 μίλι βορειοδυτικά από την **Πολύαιγο** (κοινώς Πόλυβο), 7 μίλια νοτιοδυτικά από τη **Σίφνο** και 49 ν.μ. από την **Σύρο**. Τα δύο νησιά, Κίμωλος – Μήλος, συνδέονται καθημερινά με πολλά δρομολόγια, με ανοικτού τύπου **φέρυ-μποτ**, με παραδοσιακά καΐκια και **ταχύπλοο ταξί**, με αφετηρία την Ψάθη, το λιμάνι της Κιμώλου και κατάληξη τα Πολλώνια (Απολλωνία) της Μήλου. Χρόνος ταξιδιού, ανάλογα με το σκάφος, από 10 - 25 λεπτά.

Η Κίμωλος τα αρχαία χρόνια ήταν «μονόπολις». Πρωτεύουσα του νησιού είναι το **Χωριό Κιμώλου**, το οποίο φιλοξενεί και την πλειοψηφία των κατοίκων του νησιού . Μικρότεροι οικισμοί που κατοικούνται κυρίως το καλοκαίρι, ενώ το χειμώνα έχουν ελάχιστους κατοίκους, είναι η Ψάθη (λιμάνι) , η Γούπα, του Καρά, τα Πράσα, η Αλυκή, η Μπονάτσα και της Δέκας. Επίγειο και κύριος λιμένας είναι η Ψάθη , στο νοτιοανατολικό άκρο του νησιού και απέχει από το Χωριό περίπου 0,8 χιλιόμετρα.

Η **μορφολογία** του νησιού είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος του, ορεινή και κυρίως στα νότια και νοτιοδυτικά πεδινή. Η υψηλότερη κορυφή είναι το όρος Παλιόκαστρο με υψόμετρο 364 μέτρα.

Στην Κίμωλο δεν υπάρχει μετεωρολογικός σταθμός και τα παρακάτω δεδομένα είναι από τον μετεωρολογικό σταθμό της Μήλου. Η μέση ετήσια θερμοκρασία που καταγράφεται στον προαναφερθέντα μετεωρολογικό σταθμό ανέρχεται στους 17,73 °C, ενώ οι μέσες μηνιαίες τιμές κυμαίνονται μεταξύ 10,66°C (Φεβρουάριος) και 25,60 °C (Ιούλιος). Η μέση ελάχιστη θερμοκρασία αέρα, 8,48 °C, καταγράφεται το Φεβρουάριο, ενώ η μέση μέγιστη καταγράφεται τον Ιούλιο και ανέρχεται σε 29,12 °C.

	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΪ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
Μέση Μηνιαία Θερμοκρασία	10,73	10,66	12,11	15,21	19,57	23,90	25,60	25,34	22,60	18,97	15,51	12,50
Μέση Μέγιστη Θερμοκρασία	13,16	13,33	15,13	18,64	23,35	27,76	29,12	28,84	26,07	22,21	18,41	14,98
Μέση Ελάχιστη Θερμοκρασία	8,59	8,48	9,59	12,23	15,98	20,06	22,11	22,15	19,78	16,49	13,18	10,35
Μέση Μηνιαία Σχετική Υγρασία (%)	72,43	71,20	70,13	65,63	60,42	54,60	55,79	59,51	64,12	69,77	73,15	73,38
Μέση Ταχύτητα ανέμου (Κόμβοι)	15,39	15,63	13,81	11,24	9,00	8,98	11,59	11,91	11,41	12,23	12,05	14,31

Πηγή: Μετεωρολογικός Σταθμός Μήλου (1955-2013).

Το μέσο συνολικό ετήσιο ύψος των ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων είναι 408,08 χλστ_ενώ το μέσο ετήσιο (Υετός) κυμαίνεται από 0,31 (Αύγουστο) – 85,05 χλστ. (Δεκέμβριο). Σύμφωνα με τα δεδομένα του Μ.Σ. της Μήλου, οι μήνες που εμφανίζουν τους ισχυρότερους ανέμους είναι ο Δεκέμβριος, ο Ιανουάριος και ο Φεβρουάριος, με επικρατέστερη διεύθυνση τη Βόρεια. Η μέση ετήσια σχετική υγρασία, για την ευρύτερη περιοχή της Μήλου, ανέρχεται σε 65,84 % και η μηνιαία μεταβολή_κυμαίνεται από 54,60% (Ιούνιο) – 73,38 (Δεκέμβριο) και δεν ακολουθεί σε γενικές γραμμές την αντίστοιχη μεταβολή του ύψους βροχόπτωσης (ίσως λόγω επικράτησης βορειών ανέμων). Η μέση νέφωση κυμαίνεται μεταξύ 5 (όγδοα) τον Ιανουάριο και 0,37 τον Ιούλιο, με περισσότερες ημέρες νέφωσης τους μήνες Δεκέμβριο έως Φεβρουάριο και λιγότερες ημέρες νέφωσης τους μήνες Ιούνιο έως Σεπτέμβριο.

A.2 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

«Κίμωλό μου, παράδεισό μου....»: Μία φράση δηλωτική των ευγενικών συναισθημάτων εκείνων, που με οποιονδήποτε τρόπο, συνδέονται με την Κίμωλο, ένα μικρό Αιγαιοπελαγίτικο νησί. *Ενετοί και Φράγκοι* την είπαν **Αρζαντιέρα** δηλ. **Ασημένια** για τα γκριζόλευκα βράχια που αναδύονται από μία θάλασσα αστραφτερή και διάφανη καθώς πλησιάζεις το λιμάνι της Ψάθης.

Η Κίμωλος είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος της προϊόν έντονης ηφαιστειακής δραστηριότητας καθώς βρίσκεται στην εξωτερική ζώνη του ηφαιστειακού τόξου του Αιγαίου και τα ίχνη της ηφαιστειακής δραστηριότητας είναι ορατά παντού στο νησί: θερμές πηγές και ασυνήθιστοι γεωλογικοί σχηματισμοί που συνθέτουν τοπία σπάνιας ομορφιάς.

Τα συνηθέστερα πετρώματα του νησιού είναι ηφαιστειακά, ρυολιθικού τύπου, παρότι δεν λείπει και ο γρανίτης. Σε ελάχιστα σημεία εμφανίζεται το προηφαιστειακό υπόβαθρο. Μεγάλη επιφάνεια του νησιού καλύπτεται από τόφους και τοφίτες. Η εξαλλοίωση των ηφαιστειακών πετρωμάτων, από τα υδροθερμικά ρευστά, το νερό της βροχής και της θάλασσας, πλούτισε το νησί σε βιομηχανικά ορυκτά, κυρίως μπεντονίτη, αλλά και ποζολάνη (λευκό τσιμέντο), περλίτη, καολίνη (πορσελάνη), σιδηρομαγγάνιο (παλαιότερη εξόρυξη), βαρύτη, ζεόλιθους και λίγο θείο. Ημιπολύτιμα ορυκτά, κυρίως ποικιλίες χαλαζία όπως αμέθυστος, αχάτης, χαλκηδόνιος, ίασπις, σπάλιο είναι συνηθισμένα στο νησί. Πολλές έγχρωμες κρυσταλλικές και μικροκρυσταλλικές ποικιλίες συναντώνται σε γεώδη (κοιλότητες πετρωμάτων με πολύχρωμες ζώνες και μεγάλους όμορφους κρυστάλλους).

Στο βορειοδυτικό τμήμα της Κιμώλου, στα δυτικά του υψώματος Σκλάβος, υπάρχει ένα τεράστιο πέτρινο μανιτάρι που οι κάτοικοι το ονομάζουν «Σκιάδι». Είναι ένα μνημείο της φύσης και οφείλει τη δημιουργία του στα διαφορετικά πετρώματα που το αποτελούν και στους ισχυρούς ανέμους. Επίσης μορφές διάβρωσης ηφαιστειακών πετρωμάτων στα Πράσσα, σε Κίσσηρη, Σπηλιά Γερακιάς, Απολυθωμένα ασπόνδυλα.

Η φώκια *Monachus – monachus*, η ενδημική μπλε σαύρα *Podarcis milensis* και η ενδημική κόκκινη οχιά *Macronipera schweizeri* (παλιότερα γνωστή ως *Vipera lebetina*) είναι τα σημαντικότερα μέλη της κιμωλιάτικης πανίδας και μαρτυρούν για το μοναδικό φυσικό περιβάλλον, αλλά δεν είναι τα μόνα. Γεράκια (γαδινέλια), θαλασσοκόρακες, πέρδικες, γλάροι, αγριοπερίστερα, στρουθιόμορφα, και ένα πλήθος ακόμα ενδημικά αποτελούν τους μόνιμους φτερωτούς κατοίκους του νησιού. Ερωδιοί, κύκνοι και άλλα αποδημητικά είδη, όπως βαλτόκιρκοι, αμμοσφυριχτές, διάφορα είδη σκαλίδρων (*Calidris* sp.), λεπτοραμφόγλαροι κ.α. φιλοξενούνται, μέχρι και αργά την άνοιξη, στον υδροβιότοπο της Αλυκής.

Σπάνιοι αχινοί, κοράλλια, αστακοί, πίνες στολίζουν το βυθό ενώ πολλά είδη ψαριών βρίσκουν καταφύγιο στα λιβάδια της Ποσειδωνίας. Συχνή είναι και η παρουσία θαλάσσιων χελωνών στα νερά και τις αμμώδεις παραλίες.

Παρότι ξενικό είδος, η φραγκοσουκιά είναι τόσο καλά προσαρμοσμένη στην Κίμωλο που θα τη βρείτε παντού. Στη φυσική βλάστηση του νησιού περιλαμβάνονται (πάνω από 400 καταγεγραμμένα) κοινά και σπάνια μεσογειακά είδη, ανάμεσά τους πολλά αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, σχίνιοι, μυρτιές, θυμάρια, κέδροι, φίδες, κρινάκια της άμμου, Κουμαριές, πικροδάφνες, λυγαριές, χαρουπιές, καπαριές, αρμυρίκια, άγριο αγιόκλημα, βούρλα, καλάμια, ελιές, συκιές και τα κλήματα .

Η Βορειοδυτική Κίμωλος από Ακρωτήριο Γερονικόλα έως την παραλία Ελληνικά καθώς και η θαλάσσια περιοχή πέριξ της νήσου και η Πολύαιγος με τη θαλάσσια περιοχή γύρω από αυτή έχουν ενταχθεί για τη μεγάλη οικολογική τους σημασία στο **δίκτυο Natura 2000** με κωδικό GR4220006.

Το **ανάγλυφο της Πολυαίγου** είναι τραχύ και έχει μια μικρή πεδιάδα στο κέντρο του. Έχει μεγάλη γεωλογική και οικολογική αξία καθώς θεωρείται το καλύτερα διατηρημένο, από άποψη περιβάλλοντος νησί της Μεσογείου και φιλοξενεί σπάνια ή και απειλούμενα ενδημικά είδη χλωρίδας και πανίδας όπως, η μεσογειακή φώκια *Monachus monachus*, η ενδημική οχιά *Microniperia schweizeri* (που ζει μόνο στην Κίμωλο, την Πολύαιγο, τη Μήλο και τη Σίφνο) , η ενδημική μπλε σαύρα *Podarcis milensis*, το γεράκι *Falco eleonore* (μαυροπετρίτης), του οποίου το 75% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει στα νησιά του Αιγαίου, ο Σπιζαετός (*Hieraaetus fasciatus*), 32 ενδημικά, σπάνια ή/ απειλούμενα είδη φυτών και πολλά αγριοκάτσικα .

Τέλος η νήσος Κίμωλος έχει προταθεί από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο ως **«Περιοχή Ιδιαίτερου Φυσικού κάλους»**.

A.3 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Το νησί έδωσε το όνομά του στο λευκό πέτρωμα, τη γνωστή από τους μαυροπίνακες **κιμωλία**. Σύμφωνα με τα αρχαιολογικά ευρήματα η Κίμωλος κατοικείται συνεχώς, τουλάχιστον από την Ύστερη Νεολιθική εποχή. Η πλούσια ελληνική φαντασία θέλησε να οφείλει το όνομά της στον πρώτο οικιστή της, τον Κίμωλο, σύζυγο της κόρης του Ταύρου, Σίδης. Της αποδίδονταν τα επίθετα **Εχινούσα** (νήσος των αχινών) και **Εχιδνούσα** (νήσος των εχιδνών). Η βυθισμένη πολιτεία και η νεκρόπολη στην περιοχή Ελληνικά έχουν δώσει Μυκηναϊκά, Γεωμετρικά, Αρχαϊκά, Κλασικά και Ελληνιστικά ευρήματα.

Τον 3ο αιώνα π. Χ. η Κίμωλος κυκλοφόρησε δικά της νομίσματα, δυνατότητα που της δόθηκε από τις μεγάλες εξαγωγές της «Κιμωλίας γης» και των **εξαιρετικών σύκων της**. Το νησί διέθετε «ορυκτά ψυγεία» στα οποία οι κάτοικοι κρύωναν τόσο το νερό που ήταν «...απαράλλακτο από χιόνι».

Η διαμάχη των Κιμωλίων με τη Μήλο **για την κυριότητα της Πολυαίγου και των κοντινών νησίδων** ξεκίνησε το 416 π.Χ. και έληξε λίγο μετά το 338 π.Χ. με απόφαση του δικαστηρίου των Αργείων και **με νίκη της Κιμώλου που διατηρεί ως σήμερα το δικαίωμα αυτό**.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι το νησί της Πολυαίγου κατοικήθηκε από τη Μεσολιθική ή τη Νεολιθική Εποχή. Παλαιότερα είχε λίγους κατοίκους, **κυρίως κτηνοτρόφους** σε ένα μικρό, ερειπωμένο σήμερα, οικισμό. Το μεγαλύτερο μέρος του νησιού ανήκει στο Κληροδότημα Ιωάννου Λογοθέτη, το οποίο νοικιάζει εκτάσεις του ως βοσκότοπους. Υπάρχει ναός του 1622 στο όνομα της Κοίμησης της

Θεοτόκου, ο οποίος παλιότερα ανήκε σε ένα εγκαταλελειμμένο πια μοναστήρι και φάρος ο οποίος τα τελευταία χρόνια έγινε αυτόματος. Η Πολύαιγος είναι πλούσια σε βιομηχανικά ορυκτά, κυρίως σε αργυρούχο βαρυτίνη η οποία έτυχε εκμετάλλευσης από την Α.Ε.Ε. Αργυρομεταλλευμάτων και Βαρυτίνης.

Παρά το μικρό της μέγεθος, η Κίμωλος είναι κατάσπαρτη με **εκκλησιές**. Πολλές είναι πραγματικά μοναδικές για την αρχιτεκτονική τους αξία, τα τέμπλα και τις εικόνες τους. Στην κορωνίδα των εκκλησιών βρίσκεται ο μεγαλοπρεπής και επιβλητικός Μητροπολιτικός Ναός, «Παναγία η Οδηγήτρια». Κτίστηκε μεταξύ των ετών 1867 και 1874 με την προσωπική εργασία όλων των κατοίκων του νησιού που, με ζήλο, δούλευαν για το μεγάλο αυτό έργο επί 7 χρόνια, αφιλοκερδώς. Μεταξύ των πολλών, παλαιών και ωραίων εικόνων, ωραιότερη είναι η εικόνα της Παναγίας «Οδηγήτριας» που η τέχνη της ανάγεται στους παλαιολόγειους χρόνους (15ος αιώνας) και πιθανότατα προέρχεται από την Κωνσταντινούπολη ή τη Θεσσαλονίκη.

Οκτώ εκκλησίες θεωρούνται μνημεία ιδιαίτερης αρχαιολογικής και ιστορικής αξίας και προστατεύονται από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Αυτές είναι:

- ☒ Γέννηση του Χριστού (1592), η παλαιότερη, στο Μέσα Κάστρο.
- ☒ Χρυσόστομος (17ος αιώνας), η παλιά Μητρόπολη, στα βόρεια του Κάστρου
- ☒ Παναγιά του Κονόμου (17ος αιώνας), στα δυτικά του Κάστρου.
- ☒ Ταξιάρχες (17ος αιώνας), στα νοτιοδυτικά του Κάστρου.
- ☒ Χρυσοπηγή (17ος αιώνας), κοντά στους δύο προηγούμενους ναούς.
- ☒ Σωτήρα (17ος αιώνας), στη δυτική πλευρά του Κάστρου.
- ☒ Άγιοι Ανάργυροι (17ος αιώνας), απέναντι από την Κάτω Πόρτα του Κάστρου.
- ☒ Παντοκράτορας: Στην «απάνω βάρδια», στο Ξαπλοβούνι, με εκπληκτική θέα από το προαύλιό του.

Απέναντι από το ναό της Οδηγήτριας, υπάρχει το νέο **Αρχαιολογικό Μουσείο** και μέσα στο **Κάστρο** το **Λαογραφικό και Ναυτικό Μουσείο**. Στο δρόμο από την Ψάθη προς το Χωριό δεσπόζει το επιβλητικό κτίριο του **Γηροκομείου** του κληροδοτήματος *Γεωργίου Οικονόμου Αφεντάκη*, Μεγάλου Ευεργέτη του νησιού. Στην κορυφή του λόφου Παλιόκαστρο υπάρχουν ερείπια κάστρου και πύργου αδιευκρίνιστης ηλικίας.

Οι σπουδαιότερες θρησκευτικές εορτές του νησιού είναι στις 21 Νοεμβρίου (Εισόδια της Θεοτόκου), που γιορτάζει η πολιούχος του νησιού και ο μητροπολιτικός ναός και οι «όπου γης» Κιμωλιάτες, στις 15 Αυγούστου (Κοίμηση της Θεοτόκου) και στις 5 Οκτωβρίου (της Οσίας Μεθοδίας).

A.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ο μόνιμος πληθυσμός της Κιμώλου σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011, ανέρχεται σε **910** κατοίκους.

Μόνιμος Πληθυσμός / ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ		
	2001	2011
ΚΙΜΩΛΟΣ	838	910
ΚΥΚΛΑΔΕΣ	109.956	117.987
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	298.462	308.975

Πηγή: Ελ. Στατ.

Η εξέλιξη του πραγματικού πληθυσμού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

	Πραγματικός Πληθυσμός / ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ						
	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΚΙΜΩΛΟΣ	1.551	1.418	1.090	787	728	769	901
ΚΥΚΛΑΔΕΣ	125.959	99.959	86.337	88.458	94.005	112.615	124.525
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	247.439	222.980	207.354	233.529	257.481	302.686	366.795

Πηγή: Ελ. Στατ.

Στη νησίδα Πολύαιγος έχουν απογραφεί το 2011 δύο (2) μόνιμοι κάτοικοι.

Παρατηρείται μία μείωση του πληθυσμού κατά την περίοδο 1951-1991 λόγω ίσως της μετανάστευσης των κατοίκων προς τα μεγάλα αστικά κέντρα αλλά και προς το εξωτερικό, ενώ την τελευταία δεκαετία σημειώνεται αύξηση του πληθυσμού του δήμου Κιμώλου. Συγκεκριμένα ο πληθυσμός παρουσιάζει μία αύξηση κατά 132 κατοίκους. Από τον πίνακα φαίνεται ότι ο πληθυσμός παρουσίασε συνεχή αύξηση από το 1991 μέχρι το 2011 η οποία οφείλεται στη δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων για τη γενικότερη ανάπτυξη (δημιουργία υποδομών, βελτίωση συγκοινωνιών κλπ) και στην ανάπτυξη του τουρισμού με επισκέπτες τόσο από το εξωτερικό όσο και το εσωτερικό της Ελλάδας.

Η ηλικιακή δομή του πληθυσμού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα σύμφωνα με την απογραφή του 2011.

ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΦΥΛΟ		ΣΥΝΟΛΟ
	Άρρενες	Θήλεις	
0-14	27	24	51
15-24	28	16	44
25-64	228	214	442
65 και άνω	192	181	373
Σύνολο	475	435	910

Πηγή: Ελ. Στατ.

Βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (δηλ. 48,57%) των μόνιμων κατοίκων της κατά την τελευταία απογραφή ανήκει σε ηλικίες που μπορούν να αποτελέσουν Οικονομικώς ενεργούς πολίτες. Όμως παρατηρούμε ένα άνοιγμα στην ψαλίδα μεταξύ της ομάδας 65+ στην οποία αριθμούνται 373 άτομα (40,99%) και της ομάδας 0-24 που αποτελείται από 95 άτομα (10,44%). Δηλ. τα ποσοστά στις ακραίες ομάδες ηλικιών δεν είναι παραπλήσια και υπερτερεί η ομάδα (65+) με αποτέλεσμα να υφίσταται κάποιο πρόβλημα γήρανσης του πληθυσμού στο νησί. Αυτό ίσως να οφείλεται, όπως αναφέρουμε στο κεφ. Α.1, στο ότι αρκετοί από τους μόνιμους κατοίκους είναι συνταξιούχοι, που γυρίζουν στο νησί τους, ελεύθεροι από υποχρεώσεις για να ξαναβιώσουν στο μικρό παράδεισό τους, ασχολούμενοι με τη γεωργία, την κτηνοτροφία ή το ψάρεμα.

Για την απασχόληση επειδή δεν υπάρχουν ακόμα δημοσιευμένα στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία για το 2011, χρησιμοποιούνται στοιχεία της απογραφής του 2001, τα οποία φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

	Αριθμός απασχολούμενων κατά τομέα δραστηριότητας				Νέοι, Μη δυνάμενοι να καταταγούν κατά κλάδο
	Α'ΓΕΝΗΣ	Β'ΓΕΝΗΣ	Γ'ΓΕΝΗΣ	Σύνολο	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	621.043	959.028	2.552.073	4.132.144	490.678
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	9.854	25.529	80.932	116.315	12.425
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	5.234	12.083	24.793	42.110	4.074
ΚΙΜΩΛΟΣ	30	62	81	173	20

Πηγή: Ελ.Στατ 2001

Τα στοιχεία του πίνακα επιβεβαιώνουν ότι ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού απασχολείται στον Τριτογενή τομέα. Η απασχόλησή τους αυτή είναι αποτέλεσμα της ανάπτυξης του τουρισμού και άλλων δραστηριοτήτων αλλά και της εγκατάλειψης της υπαίθρου γενικά. Αρκετοί από τους μόνιμους κατοίκους είναι συνταξιούχοι, που γυρίζουν στο νησί τους, ελεύθεροι από υποχρεώσεις και ασχολούνται με τη γεωργία, την κτηνοτροφία ή το ψάρεμα.

Διαπιστώνουμε ότι τα τελευταία χρόνια η απαξίωση των επαγγελμάτων που είχαν σχέση με την αγροτική δραστηριότητα έδιωξαν τους νέους μας από τον πρωτογενή Τομέα ο οποίος αποτελεί την κινητήρια δύναμη της οικονομίας κάθε χώρας, με αποτέλεσμα να συνεχίσουν να απασχολούνται σε αυτόν κυρίως άτομα μεγάλης ηλικίας (άνω των 65 ετών) τα οποία συνήθως αποτελούν το οικονομικώς μη ενεργό μέρος της κοινωνίας μας.

Το 1991 οι απασχολούμενοι στον **τομέα Γεωργία – Κτηνοτροφία** ανέρχονταν στους 78 ενώ το 2001 στους 36. Όσον αφορά τον Τομέα της Αλιείας το 1991 ο αριθμός των απασχολούμενων ήταν 16 ενώ το 2001 ήταν 24. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ στην Κίμωλο το 2012 υποβλήθηκαν **102** αιτήσεις για λήψη ενιαίας οικονομικής ενίσχυσης. Από τις **102** αιτήσεις οι **4** αφορούν κατά κύριο επάγγελμα αγρότες καθώς αιτούνται επιπλέον και εξισωτική αποζημίωση. Στο πρόγραμμα Νέων Αγροτών τα τελευταία χρόνια έχουν ενταχθεί **3** άτομα που ασχολούνται κυρίως με Αιγοπροβατοτροφία & Βοοτροφία και διατηρούν κρεοπωλεία στο νησί.

Η ενασχόληση με την εξόρυξη είναι ένας από τους κυριότερους τομείς ενασχόλησης και οικονομικής ενίσχυσης για το νησί της Κιμώλου. Σύμφωνα με στοιχεία του 2010 από τον Δήμο Κιμώλου, δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα **68** άτομα. Συγκεκριμένα στον Δήμο Κιμώλου λειτουργεί ορυχείο - λατομικός χώρος, το οποίο βρίσκεται στο βορειοανατολικό μέρος της Κιμώλου και καλύπτει έκταση περίπου 120.000 τ.μ.. Το λατομείο ανήκει αποκλειστικά στην εταιρεία ΜΠΕΝΤΟΜΑΙΝ Α.Ε. ή ΒΕΝΤΟΜΙΝΕ S.A. και απασχολεί περίπου 25 εργαζόμενους. Τα κύρια ορυκτά που εξάγονται από λατομείο είναι Μπεντονίτης και Ποζολάνη. Η ποιότητα των εξαγομένων υλικών είναι μεταξύ των καλύτερων στην Διεθνή αγορά, ενώ το δυναμικό της παραγωγής ανέρχεται σε 350.000 μετρικούς τόνους το χρόνο.

Στην περιοχή του Δήμου Κιμώλου η υποαπασχόληση είναι φαινόμενο ιδιαίτερα έντονο, τόσο σε επιχειρήσεις (κυρίως τις τουριστικές που υπάρχουν στο νησί) όσο και σε αγροτικές εργασίες. Σημειώνεται, ότι η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων στον τουριστικό τομέα, (ξενοδοχεία, δωμάτια, ταβέρνες, τουριστικά καταστήματα κ.λ.π.) εργάζονται εποχιακά για 4-5 μήνες και μετά ασχολούνται με άλλες εποχιακές επίσης εργασίες (γεωργία, αλιεία κ.λ.π.).

A.5 ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Μεταφορών

Το συνολικό μήκος του κύριου οδικού δικτύου της νήσου είναι περίπου 10 χιλιόμετρα με ασφάλτο ή σκυρόδεμα, το οποίο καλύπτει την περιοχή από τη Φυκιάδα μέχρι τον Άγιο Μηνά, το συνολικό μήκος του δευτερεύοντος οδικού δικτύου (χωματόδρομοι) είναι 7 χιλιόμετρα και το συνολικό μήκος των αγροτικών δρόμων είναι περίπου 6 χιλιόμετρα (μονοπάτια στα οποία δεν πάει το αυτοκίνητο). Η κατάσταση τους όμως δεν είναι ικανοποιητική, τόσο από πλευράς γεωμετρικών χαρακτηριστικών (στενοί με κλειστές στροφές) όσο και από πλευράς συντήρησης και άλλων προβλημάτων (π.χ. κατολισθήσεις, έλλειψη στηθαίων, έλλειψη επαρκούς σήμανσης κ.λ.π) με αποτέλεσμα η προσβασιμότητα να είναι ανεπαρκής. (*Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2012-2014 Δήμου Κιμώλου*):

Η ακτοπλοϊκή σύνδεση εξυπηρετείται από το λιμάνι της Ψάθης Κιμώλου προς Πειραιά (Γραμμές συμβατικών Ε/Γ-ΟΓ), Σίφνο-Σέριφο-Μήλο (Γραμμές συμβατικών Ε/Γ-ΟΓ & και γραμμή συμβατικού ενδοκυκλαδικού) και Σύρο με τη γραμμή συμβατικού . Οι λιμενικές και θαλάσσιες δραστηριότητες καλύπτονται από το Λιμενικό Σταθμό Κιμώλου ο οποίος υπάγεται στο Λιμενικό Ταμείο Μήλου και διαθέτει υπηρεσίες Τελωνείου.

Επίσης υπάρχει ελικοδρόμιο, τοπική συγκοινωνία με λεωφορείο το οποίο κάθε φορά που φτάνει πλοίο στην Κίμωλο από τον Πειραιά μεταφέρει τους επιβάτες από το Χωριό προς το λιμάνι και από το λιμάνι προς το Χωριό. Στη διάρκεια του καλοκαιριού υπάρχουν 7-8 δρομολόγια από το Χωριό προς το λιμάνι και αντίστροφα, ως αργά το βράδυ. Αλλά 3-4 καθημερινά δρομολόγια εκτελεί το λεωφορείο από το Χωριό, προσεγγίζοντας πολλές από τις παραλίες. Τις ανάγκες των κατοίκων αλλά και των επισκεπτών κυρίως κατά την καλοκαιρινή περίοδο για τη μετακίνησή τους, καλύπτει επιπρόσθετα το ένα και μοναδικό ταξί που διαθέτει το νησί της Κιμώλου.

Υδρευσης-Άρδευσης

Σύμφωνα με στοιχεία από την Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Κυκλάδων έχουμε ανόρυξη ενός πηγαδιού και επιπλέον μία εκβάθυνση πηγαδιού σύμφωνα με στοιχεία των ετών 1996-2006 .

Το μήκος του δικτύου ύδρευσης είναι περίπου 27 χιλιόμετρα (*ΕΛΣΤΑΤ 2011- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2012/2014 Δήμου Κιμώλου*), λειτουργεί από το έτος 1994 και δεν έχει αποτυπωθεί. Το δίκτυο καλύπτει 100 τοις εκατόν τις ανάγκες των κατοίκων (Χωριού, Ψάθης κ α). Διαθέτει υδρομετρητές , ενώ η υδροληψία γίνεται από πηγές και γεωτρήσεις που βρίσκονται διάσπαρτες σε όλη την περιοχή της Κιμώλου, αλλά και από τις δεξαμενές Αγίου Αντωνίου και Μαγγανιώτη.

Αποχέτευση-απορρίμματα

Υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο στο Χωριό μήκους περίπου 24,5 χιλιομέτρων (*ΕΛΣΤΑΤ 2011*), τα δε λύματα επεξεργάζονται στη μονάδα επεξεργασίας αστικών λυμάτων ΒΙΟ.ΚΑ, η οποία είναι εγκατεστημένη και λειτουργεί στη θέση Στέντα-Άγιος Τρύφωνας, στο νησί. Η διάθεση των απορριμμάτων γίνεται σε ελεγχόμενο χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) στην θέση Κοκκίνα.

Τηλεπικοινωνιών-Ενέργειας

Η ενεργειακή υποδομή αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από το δίκτυο της ηλεκτρικής ενέργειας. Η τροφοδοσία του νησιού με ηλεκτρική ενέργεια γίνεται από το εργοστάσιο της ΔΕΗ νήσου Μήλου με το οποίο συνδέεται με υποθαλάσσιο καλώδιο.

Η χρήση ήπιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, περιορίζεται στη χρήση της ηλιακής ενέργειας για θέρμανση νερού για οικιακή χρήση.

Το δίκτυο του ΟΤΕ καλύπτει πλήρως τις σύγχρονες ανάγκες επικοινωνίας.

Παιδείας

Η υποδομή εκπαίδευσης καλύπτει τις βαθμίδες προσχολική (ένα νηπιαγωγείο), πρωτοβάθμια (ένα διθέσιο δημοτικό σχολείο) και δευτεροβάθμια (λειτουργεί γυμνάσιο με λυκειακές τάξεις). Όλες οι εγκαταστάσεις και τα κτίρια βρίσκονται στην περιοχή του Χωριού. Όλα τα παρακάτω σχολεία στεγάζονται σε κτίρια που ανήκουν στο δήμο Κιμώλου, τα οποία όμως χρήζουν προσοχής καθώς εντοπίζονται ελλείψεις σε χώρους εκδηλώσεων / συγκεντρώσεων, χρειάζεται διαρρύθμιση του εξωτερικού – αύλειου χώρου, ενώ υπάρχουν και ελλείψεις σε εξοπλισμό.

Υγείας

Οι ανάγκες του Δήμου σε θέματα Υγείας εξυπηρετούνται σε τοπικό επίπεδο από το Αγροτικό Ιατρείο το οποίο είναι στελεχωμένο από έναν ιατρό και μια νοσοκόμα και βρίσκεται στον οικισμό του Χωριού. Τα πιο κρίσιμα περιστατικά αναγκαστικά μεταφέρονται εκτός νησιού σε άλλες περιοχές, ανάλογα με τη σοβαρότητα του περιστατικού με πλοίο ή με ελικόπτερο και εφόσον το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες. Να σημειωθεί ότι στο νησί λειτουργεί και ιδιωτικό φαρμακείο για την εξυπηρέτηση των κατοίκων, αλλά και των επισκεπτών.

Δημόσιες Υπηρεσίες

Σχετικά με τις παρεχόμενες εξυπηρετήσεις σημειώνεται ότι στην Κίμωλο εκτός από τις υπηρεσίες του Δήμου , λειτουργεί ταχυδρομείο (ΕΛ.ΤΑ.) – Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο, Αστυνομικός σταθμός, Λιμενικός σταθμός, Κ.Ε.Π., Βενζινάδικο, Εκκλησία, Πολιτιστικό κέντρο ενώ υπάρχει ένα ΑΤΜ της ΑΤΕ Bank στο Χωριό και ένα ΑΤΜ της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος στο λιμάνι της Ψάθης, Υποθηκοφυλακείο, Συμβολαιογραφείο και Κτηματολόγιο.

Το βενζινάδικο είναι ιδιοκτησία του Δήμου και βρίσκεται στην περιοχή του Αγίου Νικολάου.

A.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

A.6.1 ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στην Κίμωλο το κομμάτι «Γεωργία - Φυτική Παραγωγή» του πρωτογενή τομέα διαδραματίζει μικρό ρόλο πλέον στην Οικονομία της. Περισσότερο κλάδοι «Κτηνοτροφία - Μελισσοκομία» και «Εξορυκτική Δραστηριότητα» συμβάλουν στην οικονομία του νησιού.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ στην Κίμωλο υποβάλλονται **102** αιτήσεις για λήψη ενιαίας οικονομικής ενίσχυσης. Από τις **102** αιτήσεις οι **4** αφορούν κατά κύριο επάγγελμα αγρότες καθώς αιτούνται επιπλέον και εξισωτική αποζημίωση. Στο πρόγραμμα Νέων Αγροτών τα τελευταία χρόνια έχουν ενταχθεί **3** άτομα που ασχολούνται κυρίως με Αιγοπροβατοτροφία & Βοοτροφία και διατηρούν κρεοπωλεία στο νησί. Ο Αγροτικός – Μελισσοκομικός Συνεταιρισμός Κιμώλου έχει 110 ενεργά μέλη.

Τα **γεωργικά προϊόντα** που μπορεί να βρει κανείς στην Κίμωλο είναι:

- είναι *κηπευτικά κυρίως για οικιακή κατανάλωση (στο Μητρώο Νωπών Οπωροκηπευτικών έχουμε μόνο μία εγγραφή)* Όπως φαίνεται από στοιχεία ΕΣΥΕ 2008 μεγαλύτερη έκταση καλλιεργείται με Φασολάκια Χλωρά, πατάτες ανοιξιότικες, καρπούζια, πεπόνια και λιγότερο τομάτες κ.α. λαχανοκομικά είδη.
- ελιές ελαιοποιήσιμες.
- σταφύλια που χρησιμοποιούνται για οικιακή οινοποίηση.
- Σιτηρά για παραγωγή σανού.
- Εσπεριδοειδή & Συκιές μόνο ως μεμονομένα δέντρα για οικιακή κατανάλωση.
- Όσπρια σε μικρότερη έκταση (25 στρ. φασόλια & ρεβύθια).

Ο παραγόμενος οίνος μπορεί να λάβει την γεωγραφική ένδειξη «ΠΓΕ Κυκλάδες» (με τη συνδρομή της οινοποιητικής μονάδας στη Μήλο που αδειοδοτήθηκε τον Αύγουστο του 2012).

Η **κτηνοτροφία** στο νησί περιλαμβάνει την αιγοπροβατοτροφία, βοοτροφία που είναι μικτής παραγωγικής κατεύθυνσης (δηλ. γάλα & κρέας) και την μελισσοκομία καθώς είναι προσαρμοσμένες στα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Πρόκειται για προϊόντα εξαιρετικής ποιότητας και οι μέθοδοι καλλιέργειας τους πλησιάζουν τις βιολογικές. Παρόλα αυτά κανένα από τα προϊόντα δεν έχει χαρακτηριστεί μέχρι σήμερα ως ποιοτικό ή γεωγραφικής ένδειξης λόγω και της μικρής κλίμακας της παραγωγής.

Από τις 6 κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις (αιγοπροβάτων) μόνο 1 διαθέτει άδεια λειτουργίας ελεύθερας βοσκής 145 Αιγ/των με ένα στεγασμένο χώρο, στην περιοχή Πράσσα-Κιμώλου . Το 2013 έχουν δοθεί και στους άλλους δύο νέους αγρότες «Προσωρινές Άδειας Εγκατάστασης κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων» από τους οποίους γίνεται προσπάθεια εκσυγχρονισμού τους. Οι υπόλοιπες που δεν διαθέτουν άδεια λειτουργίας λειτουργούν με υποτυπώδεις υποδομές και οι χώροι ενσταυλισμού είναι πρόχειροι. Η διατροφή των ζώων στηρίζεται στη βόσκηση σε ιδιόκτητα αγροτεμάχια & δίνεται συμπληρωματική ζωτροφή (σπόροι σιτηρών, ενσίρωμα αραβοσίτου, χονδροειδείς ζωτροφές, Βήττες, Πίτυρα, σύνθετες ζωτροφές).

ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η γεωργική γη που δύναται να καλλιεργηθεί είναι 15.200 στρ. σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα. Οι περιοχές που χαρακτηρίζονται ως βοσκότοποι είναι 11.200 στρ. Όμως σύμφωνα με τα στοιχεία το υ προγράμματος Ενιαίας Ενίσχυσης 2012 αξιοποιούνται 84,07 εκτάρια (840,7 στρ) ως βοσκότοποι.

Χρήσεις	Κίμωλος		Ν. Κυκλάδων	
	Έκταση (στρ.)	Κατανομή (%)	Έκταση (στρ.)	Κατανομή (%)
Γεωργική γη	15.200,0	27,29%	836.100,0	32,17%
Βοσκότοποι	11.200,0	20,11%	789.500,0	30,37%
Δάση	26.200,0	47,04%	690.400,0	26,56%
Λοιπές εκτάσεις	3.100,0	5,56%	283.400,0	10,90%
Σύνολο	55.700	100,00%	2.599.400	100,00%

Πηγή : Χρήσεις γης (Στατιστική) 1999-2000

Η έκταση των 26.200 στρ. που χαρακτηρίζονται ως δάση καλύπτεται κυρίως από θαμνώδη και φρυγανώδη βλάστηση και κατά το ήμισυ της αποτελείται από συμπαγείς συστάδες δασικών δέντρων (δηλ. συστάδες σε ποσοστό κάλυψης >40% -50% με δασικά είδη όπως *Erica spp.*, *Juniperus phoenicea*, *Pistacia lentiscus*, *Calycotome villosa*-κοινώς *Ασπάλαθος*, (πηγή: *Δασονομείο Μήλου*) οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν στην κτηνοτροφία και τη μελισσοκομία.

Η καλλιεργημένη γεωργική γη είναι 3.999 στρ. και από αυτήν αρδεύονται τα 75 στρ. Εκτός από τις δενδρώδεις καλλιέργειες υπάρχει και μεγάλος δένδρων τα οποία είναι διάσπαρτα. Επίσης μικρή έκταση καταλαμβάνει η αμπελοκαλλιέργεια η οποία ενισχύεται τα τελευταία χρόνια με νέες εκτάσεις που φυτεύονται με οινοποιήσιμες ποικιλίες (δικαιώματα από Εθνικό Απόθεμα) καθώς και με Άδεια Πειραματικού Αμπελώνα για οινοποιήσιμες ποικιλίες Merlot & Syrah.

Κατηγορίες Καλλιεργειών	Σύνολο έκτασης (στρ.)	Αρδευόμενη Έκταση (στρ.)
Φυτά μεγάλης καλλιέργειας και λοιπές καλλιέργειες	1140	50
Κηπευτική γη, θερμοκήπια	35	25
Αμπέλια	110	-
Δενδρώδεις καλλιέργειες	200	-
Αγροάπαιση 1 - 5 ετών (πρώτη εγγραφή)	2.514	-
Σύνολο Γεωργικής Γης	3.999	75

Πηγή: Ετήσιο γεωργικό δελτίο .2008 Ελ. Στατ.

Στον παρακάτω πίνακα φυτικής παραγωγής (ΕΛΣΤΑΤ 2008), φαίνεται να καλλιεργούνται 680 στρ. για παραγωγή ζωοτροφών (σανοδοτικά φυτά). Σύμφωνα με αρχείο του 2012 από τον ΟΠΕΚΕΠΕ καλλιεργούνται 229,2 στρ. για παραγωγή ζωοτροφών. Το έτος 2012, διακινήθηκαν μέσω του ενός καταστήματος εμπορίας ζωοτροφών που διαθέτει την κατάλληλη άδειαΚωδικό Εγγραφής (Αγροτικό-Μελ/κό Συν/σμό Κιμώνου) 232,530 τόνοι ζωοτροφών. Η γεωργική δραστηριότητα ως προς τη φυτική παραγωγή παρατηρείται από την περιοχή «Δέκας» έως την περιοχή «Πράσσα» (δηλ. νοτιοδυτικό - ανατολικό τμήμα του νησιού).

Η διάρθρωση των καλλιεργειών φαίνεται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα.

A/A	Είδος	Έκταση (στρ)	Παραγωγή (κιλά)
1	Σιτάρι μαλακό	35	3.150
2	Κριθάρι	120	10.000
3	Βρώμη	15	1.350
4	Λοιπά σιτηρά για καρπό (σμιγάδι, κεχρί, φαλαρίδα, τριτικάλι κ.α.)	60	5.500
5	Φασόλια χωρίς συγκαλλιέργεια	20	600
6	Ρεβίθια	5	150
7	Κριθάρι για σανό	450	90.000
8	Βρώμη για σανό	150	33.000
9	Βίκος για σανό	80	15.000
10	Κριθάρι	155	-
11	Καρπούζια	20	18.000
12	Πεπόνια	10	9.500
13	Πατάτες άνοιξης	20	38.500
14	Λάχανα	2	3.000
15	Κουνουπίδια	1	1.000
16	Κρεμύδια ξερά	2	1.800
17	Τομάτες επιτραπέζιες για νωπή χρήση, υπαίθρου	7	10.000
18	Φασολάκια χλωρά	20	12.000
19	Κολοκυθάκια	1	900
20	Αγγούρια υπαίθρου	1	800
21	Μελιτζάνες υπαίθρου	1	1.200
22	Ελαιόδενδρα για ελιές ελαιοποιήσεως	200	100.000
23	Λεμονιές	-	3.120
24	Πορτοκαλιές	-	2.400
25	Μανταρινιές	-	700
26	Αχλαδιές	-	1.600
27	Βερικοκιές	-	400
28	Ροδακινιές	-	200
29	Συκιές για νωπά σύκα	-	3.200

30	Συκιές για ξερά σύκα	-	100
31	Αμπελοι, κυρίως για οινοπαραγωγή	110	1.500 (επιτραπέζια) & 15.000 (γλυκοποίηση)
ΣΥΝΟΛΟ		1.485	

Πηγή: Ετήσιο γεωργικό δελτίο 2008 Ελ. Στατ.

Ελαιοκαλλιέργεια

Ο παραγόμενος ελαιόκαρπος χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο για παραγωγή ελαιολάδου και καλλιεργούνται 1.962 στρ.

Στην Κίμωλο υπάρχει ελαιοτριβείο και οι καλλιεργητές μπορούν να μεταφέρουν τον ελαιόκαρπο για να γίνει η έκθλιψη του πράγμα που συνεπάγεται μειωμένο κόστος παραγωγής. Σύμφωνα με τις Δηλώσεις Παραγωγής Ελαιολάδου (που έχουν κατατεθεί στην υπηρεσία μας) για την περίοδο 2012/2013 μεταποιήθηκαν από το εν λόγω ελαιοτριβείο 54.180 κιλά ελαιοκάρπου με παραγωγή 10.836 λίτρων ελαιολάδου, για την περίοδο 2011/2013 38.835 κιλά ελαιοκάρπου με αντίστοιχη παραγωγή 7.767 λίτρα ελαιολάδου και για την περίοδο 2010/2011 59.770 κιλά ελαιοκάρπου με αντίστοιχη παραγωγή 11.954 λίτρα ελαιολάδου.

Στην Κίμωλο δεν υπάρχει Τυποποιητήριο Ελαιολάδου, όμως η παραγωγή της ενδεχόμενα να μπορούσε να τυποποιηθεί από την αδειοδοτημένη μονάδα τυποποίησης που λειτουργεί στη Μήλο. Αξίζει να σημειωθεί ότι μέρος της συγκομιδής ελαιοκάρπου μεταφέρεται για ελαιοποίησή του στο ελαιοτριβείο που λειτουργεί στη Μήλο.

Αμπελοκαλλιέργεια

Όπως αναφέρουμε παραπάνω τα τελευταία χρόνια έγιναν φυτεύσεις οινοποιήσιμων ποικιλιών αμπέλου με δικαιώματα φύτευσης από το Εθνικό Αποθεματικό. Η παραγωγή αυτών καθώς και ενδεχόμενων άλλων φυτεύσεων πιθανόν να αξιοποιηθεί μελλοντικά και από την καθετοποιημένη οινοποιητική μονάδα που ιδρύθηκε στην Μήλο τον Αύγουστο του 2012.

Κηπευτικά

Η έλλειψη αρδευτικού νερού είναι ο κυριότερος περιοριστικός παράγοντας για την ανάπτυξη της καλλιέργειας κηπευτικών. Παράγονται όμως τέτοια άριστης ποιότητας με τη μέθοδο της άνυδρης καλλιέργειας, εκμεταλλευόμενοι την ατμοσφαιρική υγρασία και το λιγοστό νερό κατά την σπορά τους, όπως το **αγγουράκι Κιμώλου ή ξυλάγγουρο** το οποίο χρησιμοποιείται για παραγωγή γλυκού κουταλιού με παραδοσιακό τρόπο. Η κατανάλωση τους γίνεται στην τοπική αγορά.

Γεωργικός Εξοπλισμός

Σύμφωνα με τα αρχεία που τηρούνται στο Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας Μήλου από το 2005 έχουν εκδοθεί άδειες κυκλοφορίας για 5 Διαξονικούς Γεωργικούς Ελκυστήρες, για 1 μονοαξονικό γεωργικό ελκυστήρα και 1 άδεια για Τετράτροχο Αγροτικό Μηχ/μα.

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η διάρθρωση του ζωικού πληθυσμού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Είδος	Αριθμός Ζώων
Ημίονοι	8
Όνοι	80
Βοοειδή (αρσενικά)	4
Βοοειδή (θηλυκά)	35
Χοίροι (Κρεατοπαραγωγής)	80
Χοίροι (Αναπαραγωγής)	5
Πρόβατα Οικόσιτα	230
Πρόβατα Κοπαδιάρικα	250
Αίγες Οικόσιτες	200
Αίγες Κοπαδιάρικες	170
Κουνέλια	50
Όρνιθες χωρικής εκτροφής	.1500
Μέλισσες σε ευρωπαϊκές κυψέλες	150

Πηγή: Ετήσιο στατιστικό δελτίο 2008 Ελ. Στατ.

Οι κλάδοι που έχουν οικονομικό ενδιαφέρον είναι η Αιγοπροβατοτροφία, η Βοοτροφία και η μελισσοκομία. Οι υπόλοιποι κλάδοι καθώς και ένα σημαντικό μέρος της Αιγοπροβατοτροφίας καλύπτουν ανάγκες της οικογενειακής κατανάλωσης.

Αιγοπροβατοτροφία

Στο νησί υπάρχουν 6 Αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις και εκτρέφονται συνολικά **470 αιγοπρόβατα** σύμφωνα με το μητρώο της Κτηνιατρικής. Από τον πίνακα φαίνεται ότι τα **πρόβατα είναι 137** ενώ οι **αίγες** είναι πολύ περισσότερες και ανέρχονται σε **333**.

	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΖΩΩΝ	ΑΙΓΕΣ			ΠΡΟΒΑΤΑ		
				ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΗΛΥΚΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΗΛΥΚΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 1 ΕΩΣ 10 ΖΩΑ	1	4	3	1	4			
2	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 11 ΕΩΣ 150 ΖΩΑ	4	311	213	13	226	75	10	85
3	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 151 ΕΩΣ 300 ΖΩΑ	1	155	101	2	103	50	2	52
ΣΥΝΟΛΟ		6	470	317	16	333	125	12	137

Πηγή: Μητρώο Κτηνιατρικής 2012

Από τη διάρθρωση των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων διαπιστώνεται ότι στις περισσότερες μονάδες ο αριθμός των ζώων κυμαίνεται από 11 έως 150.

Στη νησίδα Πολύαιγο δραστηριοποιείται μία κτηνοτρόφος , η οποία διατηρεί κτηνοτροφική εκμετάλλευση με 47 αίγες και 3 τράγους .Διαθέτει ιδιόκτητη έκταση και καλλιεργεί σιτηρά για σανό. Επίσης προμηθεύεται από τον Συνεταιρισμό Κίμωλου συσκευασμένες ζωτροφές. Τις ανάγκες σε νερό τις καλύπτει με ομβροδεξαμενές.

Βοοτροφία

Η διάρθρωση των Βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων, σύμφωνα με τα στοιχεία από την Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων για το πρώην Αγροτικό Κτηνιατρείο Μήλου που περιλαμβάνει την νήσο Μήλο και Κίμωλο φαίνεται στον παρακάτω πίνακα. Όμως επειδή δεν υπάρχει διαχωρισμός των στοιχείων ανά νησί και δεδομένου απ' ότι γνωρίζουμε δεν υπάρχουν βοοτροφικές εκμεταλλεύσεις στην Μήλο, δεχόμαστε ότι τα παρακάτω στοιχεία αφορούν την Κίμωλο.

	<u>ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ</u> <u>ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ</u> <u>ΒΟΟΕΙΔΩΝ</u>	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΗΛΥΚΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΩΩΝ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ (ΣΤΑΥΛΙΣΜΟΣ)		
						ΑΓΕΛΑΙΑ	ΕΝΣΤΑΥΛΙΣΜΕΝΗ	ΜΙΚΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΤΑΥΛΙΣΜΟΥ
1	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΓΑΛΑΚΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	2	3	-	3	2	1	11
2	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΚΡΕΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	6	9	8	17			
3	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΙΚΤΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	6	6	5	11			
ΣΥΝΟΛΟ		14	18	13	31			

Πηγή: Στατιστικά στοιχεία Βοοειδών Ιούνιος 2013 (Βάση Δεδομένων Α.Κ. Μήλου)

Η παραγωγική κατεύθυνση της κτηνοτροφίας του νησιού είναι μικτή δηλ. άλα & κρέας.

Ο μεγαλύτερος όγκος της παραγωγής καταναλώνεται τοπικά. Μειονέκτημα είναι ότι δεν υπάρχει σφαγείο , καθώς και η έλλειψη αδειοδοτημένης μονάδας τυροκομείου, ώστε να διασφαλίζεται η παραγωγή ασφαλών ζωικών προϊόντων.

Το γάλα που αρμέγεται, τυροκομείται παραδοσιακά από τους ίδιους τους κτηνοτρόφους, χωρίς τυποποίηση .

Η διατήρηση ζώων γίνεται συνήθως για συμπλήρωμα του εισοδήματός τους .

Μελισσοκομία

Η ενασχόληση με την μελισσοκομία είναι ένας από τους κυριότερους τομείς ενασχόλησης και οικονομικής ενίσχυσης για το νησί της Κιμώλου. Το μέλι είναι κυρίως ανθέων, εξαιρετικής ποιότητας, καθώς σε αυτό βοηθάει το κλίμα αλλά και η μορφολογία του εδάφους (πλούσιο έδαφος σε φρύγανα και λεβάντα).

Οι ποσότητες παραγωγής μελιού ποικίλουν ανάλογα με τη χρονιά, καθώς εξαρτάται από πολλούς εξωτερικούς παράγοντες (θερμοκρασίες που θα επικρατήσουν, βροχές και μέχρι πια περίοδο θα κρατήσουν κ.λ.π.). Η παραγωγή είναι περίπου 12-14 κιλά μέλι ανά κυψέλη / έτος, ενώ η τιμή πώλησης είναι περίπου στα 16 ευρώ / κιλό. Ενώ δεν υπάρχει τυποποιητήριο μελισσοκομικών προϊόντων.

Σύμφωνα με το μητρώο μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και τα στοιχεία του Τμήματος Αγροτικής οικονομίας Π.Ε. Μήλου στο νησί δραστηριοποιούνται **14** μελισσοκόμοι με συνολικό αριθμό κυψελών **526**.

Από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα είναι φανερό ότι η πλειοψηφία των μελισσοκόμων διατηρεί μικρό αριθμό κυψελών και στοχεύει στην απόκτηση συμπληρωματικού εισοδήματος.

		ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΥΨΕΛΩΝ
1	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 10 ΕΩΣ 30 ΚΥΨΕΛΕΣ	8	125
2	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 31 ΕΩΣ 100 ΚΥΨΕΛΕΣ	5	279
3	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 101 ΕΩΣ 200 ΚΥΨΕΛΕΣ	1	122
4	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 201 ΚΑΙ ΑΝΩ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		14	526

Πηγή: Αρχεία Τμήματος Αγροτικής Οικονομίας Π.Ε. Μήλου

ΑΛΙΕΙΑ

Η αλιεία είναι ανεπτυγμένη στην περιοχή, καθώς είναι κατά κάποιο βαθμό εκσυγχρονισμένη και οργανωμένη, αν και η παράκτια αλιεία δεν έχει μεγάλη παραγωγή, λόγω του περιορισμένου αριθμού αλιευμάτων, που είναι αποτέλεσμα της υπεραλίευσης.

Σύμφωνα με στοιχεία από το Τμήμα Αλιείας Κυκλάδων συνολικά υπάρχουν 33 σκάφη παράκτιας αλιείας και από αυτά τα **32** σκάφη με δύχτια-παραγάδια & **1** τράτα. Οι επαγγελματίες αλιείς & αλιεργάτες ανέρχονται στους 36 ενώ οι ερασιτέχνες είναι **70**. Στο νησί υπάρχει και ο Αλιευτικός Αγροτικός Σύλλογος Κιμώλου με 33 ενεργά μέλη.

Η αλιευτική παραγωγή κατ' εκτίμηση της υπηρεσίας αλιείας Σύρου και σύμφωνα με δηλώσεις των αλιέων (κιλά ανά έτος-μέσος όρος των τριών τελευταίων ετών) ανέρχεται στα **50599.99** κιλά.

Τα σκάφη ελλιμενίζονται στο λιμάνι της Ψάθης, στη Γούπα και στον Άγιο Νικόλαο και στο λιμάνι του Αγίου Μηνά. Το μεγαλύτερο μέρος των ψαριών καταναλώνονται στην περιοχή, ειδικά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες όπου και η ζήτηση είναι αυξημένη λόγω των τουριστών.

A.6.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στο νησί παράγονται τα παρακάτω παραδοσιακά τοπικά προϊόντα:

- Εξαιρετικό μέλι,
- Ξινό (ξινούτσικη φρέσκια μυζήθρα),
- Μανούρα (ξερό τυρί τυλιγμένο στη «λάσπη» του μούστου),
- Κάπαρη και πελτέ από ντόπιες ντομάτες,
- Το πιο γνωστό είναι η **Λαδένια** ένα μοναδικό, καθαρά Κιμωλιάτικο προϊόν που φτιάχνεται με ζυμάρι, φρέσκια ντομάτα, κρεμμύδι και ελαιόλαδο.
- Λαδένια, τυρένια (είδος ανοικτής τυρόπιτας με φύλλο ζύμης ψωμιού), ελένια (ψωμί γεμισμένο με κορωνέϊκες ελιές) και παξιμάδια με σκινόκοκκο θα βρείτε στους φούρνους του νησιού.
- Το Πάσχα εκτός από τυρένιες θα δοκιμάσετε ακόμη αμαραθένιες, κολοκυθένιες και μελόπιτα.
- Γλυκό κουταλιού από αγγουράκια Κιμώλου (στρογγυλά, ριγωτά, τραγανά που όταν ωριμάσουν γλυκαίνουν) και από σταφύλι (Ροδίτη) αλλά και μαρμελάδα από Φραγκόσυκα.
- Στις ταβέρνες σερβίρονται κιμωλιάτικα φρέσκα μακαρόνια, ντοματοκεφτέδες και χωριάτικη σαλάτα με Κιμωλιάτικο αγγούρι και ξινό.
- Στους γάμους τα κεράσματα είναι γλυκά κουλούρια με περίτεχνα σχέδια και παστέλι.

A.6.3 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο Τριτογενής τομέας είναι ο πιο αναπτυγμένος στο νησί με τον Τουρισμό και το Εμπόριο να κατέχουν εξέχουσα θέση. Η τουριστική υποδομή είναι αναπτυγμένη κυρίως στην περιοχή του Χωριού Κιμώλου, ενώ τα υπόλοιπα ενοικιαζόμενα διαμερίσματα βρίσκονται διάσπαρτα στην Ψάθη, την Αλυκή, τη Μπονάτσα, το Καλαμίτσι και τα Πράσα. Εκεί βρίσκονται τα περισσότερα τουριστικά καταλύματα, ταβέρνες και άλλα καταστήματα που εξυπηρετούν τους τουρίστες.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η υπάρχουσα υποδομή διανυκτέρευσης επισκεπτών.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	1	5	8
ΛΟΙΠΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	23		342
ΣΥΝΟΛΟ	24		350

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας 2012 & Ιστοσελίδα επιμελητηρίου Κυκλάδων

Στο νησί της Κιμώλου δραστηριοποιούνται κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (καθώς η ζήτηση είναι αυξημένη την περίοδο αυτή με τους επισκέπτες να ξεπερνούν τα 1.500 άτομα) **24 μονάδες** τουριστικών καταλυμάτων, οι οποίες έχουν δυναμικότητα περίπου **350 κλινών**. Η πλειοψηφία τους βρίσκεται στην περιοχή του Χωριού Κιμώλου, ενώ τα υπόλοιπα βρίσκονται διάσπαρτα στην Ψάθη, την Αλυκή, τη Μπονάτσα, το Καλαμίτσι και τα Πράσα.

Στον τομέα της εστίασης, λειτουργούν 19 εστιατόρια/ταβέρνες, ενώ υπάρχουν 15 καφέ-μπαρ και ένα γαλακτοπωλείο - παγωτοπωλείο.

Από αναλυτικά στοιχεία της ΕΣΥΕ για την περίοδο 1994-2003 σχετικά με την τουριστική κίνηση σε επίπεδο Νομού Κυκλάδων τότε, παρουσιάζεται μια αύξηση στις αφίξεις των τουριστών της τάξης του 26,54%. Για την ίδια χρονική περίοδο η Κίμωλος παρουσιάζει αύξηση κατά 4,59% στις αφίξεις των τουριστών. Η δυναμικότητα του κλάδου του τουρισμού στον Δήμο της Κιμώλου γίνεται εμφανής αναλύοντας την εξέλιξη των τουριστικών μονάδων στο νησί στο πρόσφατο παρελθόν. Παρατηρείται ραγδαία αύξηση των νέων τουριστικών μονάδων τα τελευταία χρόνια. Από το 1991 και μετά έχουν κατασκευαστεί το μεγαλύτερο ποσοστό των ενοικιαζόμενων δωματίων που υπάρχουν αυτή τη στιγμή στο νησί.

Μεταφορές – Συγκοινωνία

Η σύνδεση με το λιμάνι του Πειραιά γίνεται μέσω συμβατικών πλοίων σε καθημερινή βάση στην διάρκεια του Καλοκαιριού & περίπου 4 -5 φορές την εβδομάδα την υπόλοιπη χρονική περίοδο του έτους. Η διάρκεια του ταξιδιού είναι περίπου 7,5 ώρες ανάλογα με το δρομολόγιο αφού, το καράβι πριν φτάσει στην Κίμωλο θα «πιάσει» Κύθνο, Σέριφο, Σίφνο και ίσως Μήλο.

Η Κίμωλος συνδέεται με τη Μήλο καθημερινά με 3-5 δρομολόγια με ανοικτού τύπου φέρι-μποτ οι προσεγγίσεις του οποίου είναι αδύνατες στις περιπτώσεις επικράτησης ΝΑ και Ανατολικής διεύθυνσης ανέμου καθώς και με παραδοσιακά καΐκια και ταχύπλοο ταξί, με αφετηρία την Ψάθη, το λιμάνι της Κιμώλου και κατάληξη τα Πολλώνια (Απολλωνία) της Μήλου. Χρόνος ταξιδιού, ανάλογα με το σκάφος, από 10 - 25 λεπτά.

Το χειμώνα όμως, παρατηρούνται σοβαρά προβλήματα στη συγκοινωνία λόγω καιρικών συνθηκών που μειώνουν τις προσεγγίσεις.

Συχνότητα δρομολογίων	
Λιμάνια	Οχηματαγωγό
Πειραιάς	1
Σύρος	1
Μήλος(Πολλώνια)	3-5
Σίφνος	1-2
Σέριφος	1-2

Ημερήσια Συχνότητα δρομολογίων με νησιά και Πειραιά

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφεται η κίνηση επιβατών στο λιμάνι της Κιμώλου. Φαίνεται η αυξημένη κίνηση από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο καθώς και η μείωση των επιβατών το έτος 2012.

ΕΤΟΣ	2011		2012	
	ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ	ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ	ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ	ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	875	917	641	672
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	817	769	697	647
ΜΑΡΤΙΟΣ	1.187	1.095	1.179	1.057
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	1.743	1.660	1.358	1.295
ΜΑΙΟΣ	1.983	2.033	2.105	2.010
ΙΟΥΝΙΟΣ	3.641	3.374	3.108	2.757
ΙΟΥΛΙΟΣ	9.406	8.114	7.196	6.286
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	10.193	11.211	9.700	10.438
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	3.769	4.038	3.062	3.942
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	1.243	1.359	1.469	1.479
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	1.106	1.149	1.151	1.047
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	868	928	767	1.000
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΛΙΜΕΝΟΣ	36.831	36.647	32.433	32.630

Πηγή: Λιμεναρχεία νομού Κυκλάδων.

B. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ

1. Ύπαρξη εποχιακής αυτοφυούς βλάστησης (ποώδη, φρυγανώδη) που ευνοεί την μελισσοκομία.
2. Ευνοϊκές κλιματολογικές και περιβαλλοντικές συνθήκες
3. Υπάρχει γεωργική έκταση κατάλληλη για την ανάπτυξη γεωργικής δραστηριότητας
4. Η εξαιρετική ποιότητα των **τοπικών προϊόντων** που παράγονται . Ο τρόπος παραγωγής τους πλησιάζει τις βιολογικές μεθόδους παραγωγής.
5. Παραγωγή εξαιρετικής ποιότητας αιγοπρόβειου κρέατος λόγω της εκτατικής εκτροφής και της περιορισμένης χρήσης χημικών ουσιών
6. Η Γεωθερμία και οι ΑΠΕ γενικότερα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για παραγωγή ενέργειας και η χρήση τους ενδεχόμενα στην ανάπτυξη των καλλιεργειών υπό κάλυψη και της Ιχθυοκαλλιέργειας.
7. Η θαλάσσια βιοποικιλότητα

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

1. Η ανεπάρκεια των υδάτινων πόρων
2. Έλλειψη συλλογικότητας μεταξύ των λιγοστών παραγωγών & αδυναμία κατοχύρωσης προώθησης τοπικών προϊόντων.
3. Το αυξημένο κόστος παραγωγής λόγω νησιωτικότητας
4. Η έλλειψη επαγγελματικής κατάρτισης των ατόμων που απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα.
5. Η απουσία τυροκομείου.
6. Ανταγωνισμός για την απασχόληση του εργατικού δυναμικού από τον τουρισμό και την εξορμητική δραστηριότητα.
7. Η έλλειψη σύγχρονων πλοίων και μικρή συχνότητα των δρομολογίων στη σύνδεση με τα άλλα νησιά και με τον Πειραιά .
8. Οι δυσκολίες προσβασιμότητας το χειμώνα
9. Εποχικότητα της αλιευτικής δραστηριότητας και της ζήτησης αλιευτικών προϊόντων

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

1. Οι προοπτικές από την λειτουργία του Σφαγείου της Σίφνου.
2. Ως νησί κάτω των 3.100 κατοίκων κατατάσσεται σε πιο ευνοϊκή κατηγορία για την ένταξη σε ευρωπαϊκά προγράμματα για την χρηματοδότηση ιδιωτικών ή συλλογικών επενδύσεων.
3. Η ζήτηση ποιοτικών και παραδοσιακών προϊόντων διασφαλίζει την οικονομική βιωσιμότητα των πολύ μικρών επιχειρήσεων
4. Η ανάπτυξη του τουρισμού προσφέρει δυνατότητα απορρόφησης της τοπικής παραγωγής.
5. Η σύγχρονη τεχνολογία προσφέρει την δυνατότητα δημιουργίας μικρών μονάδων επεξεργασίας ζωικών προϊόντων (τυροκομεία) προσαρμοσμένων στην μικρή παραγωγή του νησιού.
6. Οι φυσικές ομορφιές του νησιού, η πλούσια χλωρίδα και πανίδα καθώς και τα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής αποτελούν ιδιαιτερότητα του νησιού και ισχυρό πόλο έλξης επισκεπτών.
7. Δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και αξιοποίηση των περιοχών ιδιαίτερου κάλους με την ανάπτυξη καινοτόμων δραστηριοτήτων

ΚΙΝΔΥΝΟΙ

1. Η εισαγωγή φθηνών νωπών προϊόντων καθιστά τα ντόπια προϊόντα μη ανταγωνιστικά
2. Γήρανση πληθυσμού που απασχολείται στον Πρωτογενή Τομέα.
3. Η ρευστότητα των δρομολογίων των πλοίων μετά τη λήξη της τουριστικής περιόδου & οι δυσκολίες στις μετακινήσεις εντός της χειμερινής περιόδου (προβλήματα προσέγγισης

Γ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η ανάπτυξη του τουρισμού τα τελευταία χρόνια στην Κίμωλο καθώς και η ενασχόληση στα ορυχεία Μήλου-Κιμώλου, έχει μετατοπίσει το κέντρο βάρους της οικονομίας στις δραστηριότητες αυτές και οδήγησε το κομμάτι του πρωτογενή τομέα «Γεωργία-Κτηνοτροφία-Αλιεία» σε συρρίκνωση.

Αν θέλουμε όμως, να μιλάμε για ισόρροπη ανάπτυξη του νησιού είναι απαραίτητη η ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα με στόχο την κάλυψη των διατροφικών αναγκών του στο μέτρο του δυνατού, την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και τη διασύνδεση του με τον τουρισμό.

Για την Οικονομική Ανάπτυξη ενός τόπου είναι σημαντική η βάση της πυραμίδας που λέγεται Πρωτογενής Τομέας και ειδικότερα «Γεωργία-Κτηνοτροφία-Μελισσοκομία-Αλιεία».

Αυτό μπορεί να επιτευχθεί στοχεύοντας στις παρακάτω δράσεις:

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

1. Επιδότηση της μεταφοράς ζώντων ζώων για σφαγή σε γειτονικά νησιά . Θα δώσει ώθηση στην ανάπτυξη της κτηνοτροφίας αφού θα διασφαλίσει την ποιότητα και την ασφάλεια των προϊόντων και θα προστατεύσει το εισόδημα των παραγωγών
2. Εξασφάλιση Υδατικών πόρων για άρδευση.
3. Εξάπλωση και βελτίωση του οδικού δικτύου . Θεωρείται ζωτικής σημασία δεδομένου ότι πρόκειται και για μικρό άγονο νησί, με αρκετές λοφώδεις περιοχές και λόγω εγκατάλειψης της υπαίθρου και εγκατάστασης των κατοίκων στην περιοχή του Χωριού κυρίως .
4. Προγράμματα διατήρησης- ανάδειξης αναβαθμίδων.
5. Δράσεις Σύνδεσης Τουρισμού –πρωτογενή Τομέα .
6. Έρευνα για αξιοποίηση γεωθερμικού πεδίου για παραγωγή ενέργειας και για χρήση σε καλλιέργειες υπό κάλυψη και Υδατοκαλλιέργειες.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

1. Φύτευση ελαιόδεντρων με ελαιοποιήσιμες ποικιλίες.
2. Φύτευση οινοποιήσιμων αμπελώνων για αξιοποίηση των εγκαταλειμμένων αναβαθμίδων (σε συνδυασμό με τη συντήρηση και ανάδειξή τους)
3. Φύτευση Συκιάς (ιστορική αναδρομή-εξαγωγή περίφημων σύκων Κιμώλου) αλλά και Φραγκοσυκιάς λόγω της ανεπάρκειας των υδάτινων πόρων.
4. Φύτευση οπωροφόρων δέντρων που καρποφορούν το καλοκαίρι όπως, **βερίκοκα, σταφύλια επιτραπέζια** καθώς και η καλλιέργεια **κηπευτικών** που θα διατεθούν στην τοπική αγορά & ως πρώτη ύλη για δευτερογενή παραγωγή Τοπικών Προϊόντων και όπου υπάρχει διαθέσιμη αρδευόμενη γεωργική γη, για αξιοποίηση από την αυξημένη ζήτηση που προκαλεί ο τουρισμός εντός της τουριστικής περιόδου έστω και σε περιορισμένες ποσότητες.
5. Οι εδαφοκλιματικές συνθήκες είναι κατάλληλες για την Καλλιέργεια αρωματικών-φαρμακευτικών φυτών & ενδεχόμενα ενός αυτοφυούς είδους της Κάπαρης που χρησιμοποιείται στην τοπική κουζίνα (σε εγκαταλειμμένες **αναβαθμίδες** έτσι ώστε να προστατευτούν οι ξερολιθιές και να διατηρηθούν οι αναβαθμίδες) τα οποία μπορούν να δώσουν ώθηση και στον συνεχώς αυξανόμενο κλάδο της μελισσοκομίας.
6. Βελτίωση της μελισσοκομικής γλωρίδας είτε από τους ίδιους τους μελισσοκόμους είτε σε κάθε προσπάθεια δενδροφύτευσης στο νησί.
7. Τυποποίηση από το Ελαιοτριβείο που λειτουργεί στο νησί ή ενδεχόμενα μεταφορά του ελαιόλαδου για τυποποίηση του στο ήδη αδειοδοτημένο τυποποιητήριο της Μήλου.
8. Επεξεργασία –τυποποίηση- προώθηση των προϊόντων Φραγκοσυκιάς και κάππαρης.
9. Συνεργασία των παραγωγών (μέσα από τον Αγροτικό-Μελ/κό Συν/σμό Κιμώλου) για την δημιουργία εγκατάστασης τυποποίησης προϊόντων μελισσοκομίας.
10. Κατασκευή καθετοποιημένων μονάδων γαλακτοκομικών προϊόντων από τους 3 επαγγελματίες νέους κτηνοτρόφους του νησιού
11. Δημιουργία Αγροτουριστικών καταλυμάτων κοντά στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

12. Ανάπτυξη του Αλιευτικού Τουρισμού με τη φιλοξενία ατόμων - τα οποία δεν ανήκουν στο πλήρωμα του σκάφους - σε επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη με σκοπό την αναψυχή, την επίδειξη αλιευτικών μεθόδων, τη σίτιση και γενικά την παροχή τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με την αλιεία. Επίσης μπορούν να αναπτυχθούν συνεργασίες μεταξύ των αλιέων της Κιμώλου και των αλιέων της Μήλου που έχουν νεότερους απασχολούμενους στον κλάδο.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Προτείνεται η εκπαίδευση των νέων που επιθυμούν να ασχοληθούν με τον πρωτογενή τομέα αλλά και των ατόμων που ήδη απασχολούνται, ώστε να γνωρίσουν και να εφαρμόσουν τις νέες τεχνικές που δεν εφαρμόζονται στο νησί. Στο νησί έχουν εγκατασταθεί νέοι σε ηλικία άνθρωποι, οι οποίοι μπορούν να απασχοληθούν με τον πρωτογενή τομέα αποκλειστικά ή συμπληρωματικά με τον τουρισμό.
2. Προτείνεται η ενημέρωση σε κοινοτικά προγράμματα για ιδιωτικές επενδύσεις και επιδοτήσεις καθώς και σε θέματα που αφορούν νομικό πλαίσιο για άδειες λειτουργίας και ανάπτυξη συλλογικών δομών.